

УДК 338.2

Зорина ШАЦЬКА, д.е.н., доц,
кафедра смарт-економіки
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СМАРТ-ЕКОНОМІКИ

Агропромисловий сектор є одним з ключових секторів, стратегічно важливим для економіки України, оскільки забезпечує виробництво харчової продукції, національну продовольчу безпеку, значну частку експорту та зайнятості. В умовах переходу з постіндустріальної економіки до смарт-економіки агропромисловий сектор отримує нові можливості для подальшого зростання, інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності за рахунок впровадження сучасних смарт-технологій.

Смарт-економіка – це нова економічна модель, що базується на цифровізації, інноваціях, використанні великих даних, автоматизації, штучному інтелекті, інтернеті речей та інших передових інформаційних технологіях. Смарт-економіка є «еволюційно наступним етапом розвитку концепцій економічного знання, яке ґрунтується на комплексній модернізації та інноваційному розвитку всіх секторів на основі технологій нового покоління та забезпечує високу додану вартість, енерго- ефективність, формування захищеного природного середовища та соціальну стабільність» [3,4]. Основною метою переходу економіки до смарт-економіки є забезпечення ефективності, сталого розвитку та адаптивності суб'єктів господарювання до глобальних викликів.

В сучасних умовах вітчизняні підприємства агропромислового сектору стикаються з низкою проблем, що перешкоджають їх сталому розвитку та впровадження смарт-технологій, а саме: застарілі технології сільськогосподарського виробництва; низький рівень автоматизації процесу виробництва сільськогосподарської продукції; обмежений доступ до джерел фінансування; нестабільність ринків та цін на сільськогосподарську продукцію; кадровий дефіцит, особливо в сфері цифровізації агропромислового сектору та інші.

Вирішення вищезазначених проблем розвитку агропромислового сектору можливе за умови переходу до впровадження технологій смарт-економіки, якими в сільському господарстві є AgTech-технології – аграрні технології нового покоління. AgTech – це новий світовий ринок, що динамічно розвивається. За останні 5 років обсяг інвестицій в AgTech виріс у 8 разів і в 2018 році досяг 17 млрд доларів США [1].

Необхідними умовами переходу підприємств агропромислового сектору до роботи в умовах смарт-економіки є:

- розробка національної стратегії цифровізації агропромислового сектору;
- залучення інвестицій та створення міжнародних партнерств в агропромисловому сектору;
- розвиток цифрової інфраструктури в сільських регіонах;
- підвищення рівня цифрової грамотності фермерів та агроінженерів;
- створення агро кластерів та інноваційних агрохабів.

Подальший розвиток підприємств агропромислового сектору України в умовах смарт-економіки визначаються можливістю та швидкістю впровадження AgTech-технологій. Перспективними AgTech-технологіями для вітчизняного агропромислового сектору є :

- цифровізація сільськогосподарського виробництва на основі використання GPS, дронів, сенсорів, датчиків та IoT-пристроїв. Це дозволяє здійснювати моніторинг стану ґрунтів і посівів у режимі реального часу; автоматизувати процеси поливу, удобрення ґрунтів, збору врожаю; зменшити витрати ресурсів і підвищити врожайність сільськогосподарських культур;
- аналіз великих даних (Big Data) та їх аналітика. Аналіз великих обсягів даних в сфері сільського господарства дає змогу: прогнозувати рівень врожайності сільськогосподарських культур; оптимізувати логістику та збут в агропродовольчих ланцюгах; приймати обґрунтовані управлінські рішення при управлінні агропідприємствами;
- використання штучного інтелекту і машинного навчання в сільському господарстві дозволяє забезпечити розпізнавання хвороб рослин; здійснювати моделювання кліматичних ризиків; перейти до автоматизованого управління сільськогосподарською технікою (агроботи, автономні комбайни тощо);
- створення ERP-платформ для смарт-управління в агропромисловому секторі. Прикладами таких платформ, що вже функціонують в сфері сільського господарства є «Cropio», «AgroOffice». Такі цифрові платформи дають доступ до: мікрокредитування; агрострахування через смарт-контракти (на базі блокчейн-технологій).

Використовуючи цифрові смарт-технології, підприємства агропромислового сектору отримують: перевагу у зв'язках з постачальниками, підрядниками та кінцевими споживачами; доступ до інформації стосовно можливості найму фахівців своєї справи; можливість формування стратегічних партнерських взаємовідносин; доступ до певних освітніх фінансових та юридичних послуг у напрямі підтримки [2].

Перехід до використання AgTech-технологій сприятиме технологічному прориву у вітчизняному агропромисловому секторі в умовах смарт-економіки. Сільськогосподарські підприємства, які першими впровадять смарт-інновації, отримують конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, що сприятиме сталому розвитку агропромислового сектору України та підвищенню рівня продовольчої безпеки держави.

Література

1. Беленков А. Глобальний ринок AgTech – ключові тренди. *Бізнес*. 2019. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/informaciyni-tehnologiji-v-silskomu-gospodarstvi-agtech-ukrajina-v-svitovomu-konteksti-50036996.html>
2. Жеватченко В. С. Перспективи розвитку інноваційного потенціалу аграрних підприємств. *Регіональна економіка*. 2023. №1. URL: https://re.gov.ua/re202301/re202301_119_ZhevatchenkoVS.pdf
3. Федотова Ю. В. Теоретичні засади реалізації принципів смарт-економіки шляхом формування високотехнологічних кластерів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №4. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/07.pdf>
4. Шацька З. Я., Лесюта Н. Ю. Сутність поняття «smart-економіка». Збірник тез доп. III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку». 10 червня 2022 р. Київ, КНУТД. с. 124-126. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20502/1/IMPER_2022_V2_P124-126.pdf